

DEBATT

Debattleder: Torgeir Vølstad, E-post: debatt@aftenbladet.no Tlf. 05150.

Den innovative kulturen i Stavanger-regionen er ikke så ledende som vi tror.
Sterk regional orientering kan virke hemmende.

Selvbildet stemmer ikke

DEBATT

Rune Dahl Fitjar
Prosjektleder,
International Research Institute
of Stavanger, IRIS

VÅR UNDERSØKELSE av innovasjon og nyskaping i norske byregioner har vært gjenstand for bred omtale i Aftenbladet de siste dagene. Ved Iris er vi er glade for at både avisen og sentrale aktører i regionen opplever forskningen som nyttig og viktig.

I noen av oppslagene gis det uttrykk for usikkerhet om hva som har vært utgangspunktet for prosjektet, samt hvilke metoder vi har benyttet i arbeidet. Som prosjektleder ønsker jeg derfor å bidra med utfyllende informasjon om vår forskning på regionale innovasjonssystemer.

DET ER VIKTIG å understreke at dette ikke først og fremst er et prosjekt som handler om hvor innovativ eller internasjonal Stavanger-regionen er. Vi er opptatt av å undersøke hvilke faktorer som bidrar til å fremme eller hemme mulighetene for innovasjon i bedrifter. Vi ser særlig på betydningen av samarbeid med ulike typer partnere, samt på kultur, forstått som holdninger og verdier i samfunnet som bedriften er en del av.

Vår hypotese er at ledernes holdninger vil påvirke deres valg av samarbeidspartnere, noe som igjen vil ha betydning for bedriftens mulighet og evne til å skape innovasjon.

FOR Å UNDERSØKE om disse antakelse stemmer, har vi gjennomført en spørreundersøkelse blant 1600 tilfeldig utvalgte bedriftsledere i de fem største norske byregionene. Lederne ble spurt om bedriftens faktiske innovasjonsaktivitet de siste tre årene, deres bruk av ulike typer samarbeidspartnere og en rekke verdispørsmål.

De fleste spørsmålene var hentet fra tidligere undersøkelser om disse temaene, bl.a. World Values Survey, Synovates Norsk Monitor og ikke minst Community Innovation Survey, som har blitt gjennomført av Statistisk sentralbyrå i Norge og tilsvarende byråer i andre europeiske land. Gjennom å koble spørsmål om verdier sammen med spørsmål om innovasjon håper vi å kunne si noe om betydningen av kulturelle forhold for innovasjonsevne.

REGIONENS «HØYMESSE»: Oljemessa er «beviset» på Stavanger-regionens plass i verden og det ypperste uttrykket for vår skaperevne – og som seg bør og bør skal det deles ut innovasjonspriser. Olje- og energiminister Terje Riis-Johansen (t.v.) og leder av juryen, Siri H. Friedemann, æret i år (f.v.) Rasmus Sunde i FMC, Ola Vestavik i Reelwell og Arne Smedal, som fikk æresprisen. Sannheten er at Stavanger i norsk sammenheng slett ikke er framstående innen innovasjon og intranasjonalisering, konstaterte IRIS-forsker Rune Dahl Fitjar. (Foto: Fredrik Refvem)

Dette gir grunn til å spørre om den regionale orienteringen i Stavanger-regionen kanskje har blitt for sterk.

I ARBEIDET MED Å ANALYSERE undersøkelsen har vi gjort flere interessante funn. Blant annet ser det særlig ut til å være bredt internasjonalt samarbeid som har betydning for innovasjonsevnen i norske bedrifter, mens regionalt og nasjonalt samarbeid ikke påviselig øker bedriftens evne til innovasjon. Dette gir grunn til å stille spørsmål ved noe av den rådende tenkningen i norsk næringspolitikk, der utviklingen av regionale næringsklynger har vært en sentral strategi. Norske regioner mangler kanskje den kritiske massen av forskere, innovatører og risikovillig kapital som må til for å utvikle vellykkede næringsklynger basert hovedsakelig på tett regionalt samarbeid. Antakelig er vi nødt til å hente en god del kunnskap fra globale miljøer, og den sentrale problemstillingen blir da hvordan bedriftene kan settes i stand til å tilegne seg slik kunnskap.

Her finner vi at ledernes holdninger og verdier er sentralt for å forklare ulik grad av internasjonal orientering i bedrifter. Dersom ledere er preget av åpenhet og ikke orienterer seg særlig mot det regionale, øker det sjansene betraktelig for at bedriften klarer å utvikle et bredt nettverk av internasjonale partnere som kan tilføre kunnskap og kompetanse til innovasjonsprosessene. Dette er viktige funn innenfor et område hvor det tidligere har vært lite håndfaste

data omkring disse sammenhengene.

VED SIDEN AV DISSE FUNNENE om sammenhengene mellom kultur, samarbeid og innovasjon, gir undersøkelsen også grunnlag for å sammenlikne norske byregioner med hverandre, både når det gjelder innovasjon, bruk av samarbeidspartnere og regionale ledelseskulturer.

For Stavanger-regionens del er det både positive og negative ting å rapportere. På den positive siden finner vi bl.a. sterk tillit mellom regionale aktører og bred oppslutning om betydningen av å bevare arbeidsplasser i regionen.

Når det gjelder innovasjon, viser våre tall at over halvparten av bedriftene i regionen har lansert nye produkter de siste tre årene, mens nesten halvparten har tatt i bruk nye prosesser. Stavanger-regionen kommer dermed ut trent på nivå med Trondheim og Kristiansand når det gjelder innovasjonsgrad, foran Bergen, men bak Oslo. Dette er ikke nødvendigvis dramatisk, men gjør at man kan betvile om regionen er best i Norge på innovasjon og nyskaping, slik ambisjonene tilsier.

Innenfor internasjonalt samarbeid ligger Stavanger-regionen noe foran Bergen, Trondheim og Kristiansand, men relativt langt bak Oslo. I gjennomsnitt samarbeider bedrifter i

Stavanger med 0,9 ulike typer utenlandske partnere, mot 1,3 for bedrifter i Oslo-regionen. Mange oppfatter kanskje Oslo-regionen som innadvendt og navlebeskuende i forhold til den utadvendte og internasjonale Stavanger-regionen, men våre tall viser at det ikke er grunnlag for slike oppfatninger når man sammenlikner næringslivet i de to regionene.

EN AV GRUNNENE til at bedriftene i Stavanger-regionen ikke er så internasjonale som man kanskje hadde forventet, ser ut til å være den høye graden av regional orientering i den regionale ledelseskulturen. Særlig skiller lederne i Stavanger-regionen seg ut fra resten av landet på spørsmål om de er enige i at «det er lettere å samarbeide med lokale og regionale aktører enn med folk fra andre deler av landet». To tredeler av lederne i Stavanger er enige i denne påstanden, mot én tredel i Oslo og rundt halvparten i Bergen, Trondheim og Kristiansand. Det interessante er at denne regionale orienteringen ikke ser ut til å ha særlig betydning for regionalt samarbeid.

Derimot viser vår analyse at slike verdier virker hemmende på utviklingen av internasjonalt samarbeid. Dette gir grunn til å spørre om den regionale orienteringen i Stavanger-regionen kanskje har blitt for sterk.

Trafikksikkerhet

Nymansveien også kollektivtrasé og samlevei

Side 24

Prinsessen, englene og de døde

Andelige kvinner og sinte menn

Side 25

Nye bøker

Bestialitetens historie

Side 28-29